

Bert Broeckaert (*1964) is hoogleraar ethiek aan de KU Leuven.

Sinds 1999 is hij ethisch adviseur van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Van 2000 tot 2004 was hij de vertegenwoordiger van de Vlaamse regering in het Belgische Raadgevend Comité voor Bio-ethiek. Hij publiceerde o.m. talrijke studies over palliatieve zorg en euthanasie en over de rol van religie en levensbeschouwing aan het levenseinde. Hij doceert onder meer het vak 'Levensbeschouwing, ethiek en zorg in de gezondheidssector'.

Bart Deltour (*1958) is licentiaat Sociale Agogiek (KU Leuven) en voltooide de Masterclass Contextuele therapie (Amsterdam). Momenteel directie doelgroepen Familiezorg W.-VI. vzw en Provinciaal Coördinator Foton, Expertisecentrum Dementie en Thuisbegeleidingsdienst dementie Brugge. Hij publiceerde o.m. 'Keuzewijzer tussen thuiszorg en residentiële zorg', 'Een existentiële kijk op de lach in de ouderenzorg', 'Een steen in je hand. Dementie bespreekbaar maken'.

Herman Nys (*1951) is gewoon hoogleraar medisch recht aan de faculteiten geneeskunde en rechtsgeleerdheid van de KU Leuven en directeur van het Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht. Hij is vice president van de World Association for Medical Law en 'director' van de European Association for Health Law. Hij is ook voorzitter van het AZ Nikolaas en van LUCAS. Sedert januari 2011 is hij als lid van de European Group on Ethics in Science and New Technologies adviseur van de voorzitter van de Europese Commissie.

Roel Van de Wyngaert, licentiaat psychologie.

Stafmedewerker Ouderenzorg (strategie en organisatie, kwaliteitsbeleid, zorgbeleid) bij Zorgnet Vlaanderen.

Anneleen Giedts, psychologe Ter Linden, afdeling Ouderenpsychiatrie, Psych. Kliniek Broeders Alexianen Tienen.

Stefan Kelchtermans, teamcoördinator Ter Linden, afdeling Ouderenpsychiatrie, Psych. Kliniek Broeders Alexianen Tienen.

Mieke Strauven, psychologe, project outreaching: 'Vroegdetectie en ondersteuning van ouderen met cognitieve problemen'.

Goedele Romanus, diensthoofd thuiszorgondersteunende diensten WZC Sint-Alexius Tienen.

Hadewych Schepens, licentiate pedagogische wetenschappen (specialisatie orthopedagogie), K. U. Leuven, werkzaam als orthopedagoge in Huis in de Stad vzw.

Heidi Jordens, licentiate pedagogische wetenschappen (specialisatie orthopedagogie), K. U. Leuven, werkzaam als orthopedagoge in Huis in de Stad vzw.

Johan Van Oers werkt in het RVT De Bijster in Essen en heeft verschillende dichtbundels gepubliceerd over dementie.

LOCATIE

Voormiddag

CC De Kruisboog, Theaterzaal
Sint Jorisplein 20 (= Minderbroedersstraat 15)
3300 Tienen

Namiddag

P.K. Broeders Alexianen
Liefdestraat 10, 3300 Tienen

INFORMATIE

Via www.alexiantienen.be
of vormingtien@fracarita.org

INSCHRIJVEN

Inschrijven kan t.e.m. 16 november via de website www.alexiantienen.be ('Studiedagen').

De inschrijving is pas definitief na storting van het inschrijvingsgeld (€ 50 p.p. of € 30 voor studenten) op rekening 734-3951513-33 met vermelding van naam van de deelnemer en 'Studiedag 22/11'.

OPGELET:

Inschrijvingsprijs na 12/11 = € 70 (voor iedereen)

Bij uw inschrijving geeft u de workshops van uw keuze door (2 voorkeuren en één reserveoptie).

Accreditering

Ethiek & Economie is goedgekeurd (6 C.P.).

Met dank aan
Lundbeck en AstraZeneca

In samenwerking met
Vormingscentrum Guislain vzw
Jozef Guislainstraat 43
9000 Gent

Studiedag

Via Huis in de Stad

Bemoei
je er
(niet) mee!

donderdag
22 november
2012
9u30 - 17u00

Ouderen die zorg
weigeren:
een probleem?

www.alexiantienen.be

Afdeling Ter Linden (Ouderenpsychiatrie
Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen),
Woonzorgcentrum Sint-Alexius,
vzw Huis in de Stad
en scholengroep Via

nodigen U uit op een studiedag over
'bemoeizorg'.

In alle lijnen van de gezondheidszorg worden we meer en meer geconfronteerd met 'zorgmijders', mensen die zorg nodig hebben maar deze om allerlei redenen weigeren. In de ouderenzorg stelt dit probleem zich vaak bijzonder scherp. Familieleden worstelen vaak met vragen rond de autonomie en onafhankelijkheid van hun ouder wordende ouders, zeker als deze lijden aan dementie. Zowel voor families als voor hulpverleners is het vaak een bijzonder moeilijke evenwichtsoefening: hoe ver reikt het respect voor de autonomie van de oudere en wanneer moet of mag er 'ingegrepen' worden. Waar ligt de grens? En als we moeten ingrijpen, hoe doen we dat dan? Tijdens deze studiedag gaan we dieper in op verschillende aspecten van deze groeiende problematiek.

Verschillende sectoren zullen met elkaar in gesprek treden vanuit de overtuiging dat ze van elkaars expertise kunnen leren.

De theoretische uiteenzettingen worden afgewisseld met poëzie van en door Johan Van Oers.

Programma

09u00 Ontvangst → koffie & co.

09u30 Inleiding door Dr. An Haekens.

09u45 Respect voor zelfbeschikking of verwaarlozing? Ethische reflecties.

Prof. Dr. Bert Broeckaert

10u30 Bemoeien vanuit gelijkwaardigheid: hoe doe je dat? Concrete benaderingen vanuit het model van 'geweldloze zorg'.

Dhr. Bart Deltour

11u15 Pauze

11u45 Patiëntenautonomie tegenover professionele autonomie: een juridisch perspectief.

Prof. Dr. Herman Nys

12u30 Panel

13u00 Lunch

14u15 Keuzeworkshops: (keuze 1)

– **WS 1: Wat brengt de toekomst ons? Kunnen nieuwe beleidsmaatregelen helpen om betere zorg te garanderen?**

Dhr. Roel Van de Wygaert.

– **WS 2: Bemoeizorg op een gerontopsychiatrische afdeling: Ter Linden in de praktijk.**

– *Mevr. Anneleen Giedts*
en *Dhr. Stefan Kelchtermans.*

– **WS 3: Over de drempel (-vrees).**

Mevr. Mieke Strauven
en *Mevr. Goedele Romanus.*

– **WS 4: Dementie bij personen met een verstandelijke beperking: een nieuwe uitdaging voor de zorg.**

Mevr. Hadewych Schepens
en *Mevr. Heidi Jordens.*

15u15 Pauze

15u30 Keuzeworkshops (keuze 2)

16u30 Receptie (cafeteria kliniek BAT)

WORKSHOPS

1. Wat brengt de toekomst ons? Kunnen nieuwe beleidsmaatregelen helpen om betere zorg te garanderen?

In deze workshop gaan we dieper in op de beleidsplannen voor de ouderenzorg. Zullen de nieuwe plannen en ideeën het makkelijker maken om zorg te kunnen of willen ontvangen of hulp aan te bieden? Kunnen nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld vroegtijdige zorgplanning helpen om op een andere manier met het thema van 'zorgweigeren' om te gaan? Wat kan de maatschappij verder doen? Kunnen initiatieven rond bevorderen van sociale cohesie, 'dementievriendelijke gemeente' enzovoort, helpen?

2. Bemoeizorg op een gerontopsychiatrische afdeling: Ter Linden in de praktijk.

In deze workshop gaan we aan de hand van een aantal casussen in op de hindernissen en moeilijkheden die zorg voor een persoon met dementie en zijn familie in de weg kunnen staan. Vaak zijn er goede redenen om zorg te weigeren. We bekijken wat mogelijk is wanneer zorg bij dementie wordt afgehouden, hoe dit kan aangepakt worden en reiken enkel handvaten aan voor good practice.

3. Over de drempel (-vrees)

Wanneer een oudere niet langer in staat is om zelfstandig te functioneren, staan familieleden of nabije vrienden, al dan niet, klaar om hem of haar te ondersteunen. Het opnemen van de zorg gaat dikwijls gepaard met praktische moeilijkheden, onzekerheden en intense emoties waardoor de draagkracht van de mantelzorgers en diens relatie met de oudere zwaar onder druk kunnen komen te staan. In deze workshop wordt de focus gelegd op het belang van het overwinnen van verschillende drempels, zowel voor de oudere, de mantelzorger als de hulpverleners. Het belang van een open communicatie, het ondersteunen van de mantelzorgers en oudere, en het afstemmen hierop van betrokken hulpverleners, zijn enkele thema's die worden behandeld.

4. Dementie bij personen met een verstandelijke beperking: een nieuwe uitdaging voor de zorg

In deze workshop hebben wij het kort over een aantal specifieke kenmerken van dementie bij personen met een verstandelijke beperking. Daarna komt het traject aan bod dat iemand met een verstandelijke handicap én dementie (best?) doorloopt. Het brengt tot de vraag waar ouderenzorg, gehandicaptenzorg en andere zorgverleners van elkaar kunnen leren. In de gehandicaptenzorg heeft men per definitie ervaring in het zoeken naar het beste evenwicht tussen 'zelfverantwoordelijkheid, respect voor eigen keuzes van de volwassene die men begeleidt' en 'bemoeizorg, waar deze volwassenen niet de volle verantwoordelijkheid (kunnen) dragen'. Er is kennis van probleemgedrag, van sociaal-emotionele ontwikkeling naast het cognitieve. Anderzijds zijn begeleiders getraind in het aanleren van vaardigheden, in het 'doen groeien van cliënten'. Wat als de cliënt stagneert, en vaardigheden verliest? Structureel zijn voorzieningen zelden voorzien op dementie cliënten. Hoe betrek je het netwerk, dat meestal bestaat uit broers, zussen, verdere familie; waar meestal net geen kinderen aanwezig zijn? Hoe maak je een levensverhaal, als het netwerk zeer klein is geworden? We benoemen deze nieuwe uitdagingen voor de gehandicaptenzorg. Daarbij wordt samenwerking met externe diensten steeds belangrijker.